

SZOLNOK-DOBOKA.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDÁSZATI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

3)

SZOLNOK-DOBOKAMEGYE ÉS A MEGYEI GAZDASAGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:	NYILTTÉRI CZIKKEK	MEGJELENIK	HIRDETÉSI DÍJAK:	ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Széchenyi-utca, csizmadiaszin alatt.	garmondsora után 30 kr.	MINDEN VASÁRNAPON.	egy 30 négyszög cm. tért elfoglaló egyszeri hirdetés díja 50 kr. Bélyegilleték minden beíratásnál 30 kr.	Egész évre 6 frt — kr Félévre 3 „ — „ Évnegyedsre 1 „ 50 „ Községnek egész évre előfizetve 5 frt.
Névtelenül beküldött és bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.	fizetendő.			

DEÉS, 1882 Január 1.

Üdvözljük az Új évet!

Ünnepélyes nap életünkben az év kezdete, bárha e fölött is ugyanazon ég borul, mely fűdte a lejárt év szakait; s bárha ma is ugyanazon törvények szerint emelte föl a nap sugár koronás fejét mint tegnap, és magában az egész külvilágban semmi különöst, újat és meglepőt nem látunk és nem találunk.

De annál nagyobb változást érezhetünk és találunk enmagunkban, ha a beállott ujesztendő küszöbéről visszatekintünk: a lejárt, a meghalt ó esztendőre.

Az újév kezdetét megérni, mennyire felemelő, ha elgondoljuk, hogy a mult év lassu menete alatt hányan hullottak el mellőlünk! És mily érdekes megélni azon pontját az időnek, melyben nemesak magunknak, hanem másoknak is örömet, boldogságot őszintén kívánni alkalom nyílik.

Igen, mert azt hisszük, hogy mindnyájan az öröm vágyával vártuk és a boldogság kecsgettető reményével fogadtuk, midőn az ó-esztendő halottjaiból reánk virada a beköszöntött új esztendő.

De forró vágyaink teljesülését ne határozzuk az egészen töllünk nem függő vi-

A „SZOLNOK-DOBOKA“ tárczája.

A deési ev. ref. egyházközség történetéből.

IRTA KÁDÁR JÓZSEF.

XI.

A város általános állapota kapcsolatban az ekklézsia történetével. A ref. egyház keletkezése.

A 17-ik század kezdete örökké siralmas emlékezetű marad Deés város történetében. „Mikor Basta Zsigmond a béke felől tractált“ az zsoldos hadaival a Rózsahegyen sáncolta el magát,— a mostani temetőn kívül a régi vár helyén,— honnan vérszomjazó táborával le csapa a védetlen városra. A gyilkosok dühe elől — a monda szerint — 60 család alig menekülhetett meg s maradt életben, kik a kegyetlenek fegyverét kikerülhették még keservesebb sors várt rájuk és volt számukra fentartva, mert elvitte az iszonyu éhhalál s a pestis. Így e néhány család száma is meglelt tizedelve.

Négy éven át tartott az irtó háboru, mely rendszeresen a magyarság ellen volt intézve. Zsoldos hajduk, rácz, oláh s vallon katonák dúlták fel s ölték ki egyik vidéket a másik után. Szarvasmarhát, lovat, juhokat egyszóval mindent magukkal vittek. A nép maga huzta ekéjét s a „Básta szekereit.“ Nem szánthattak s nem vet-

szonyoktól és körülményektől. Munkáljunk törhetlen erélylyel, saját magunk és mieink boldogításán. És ha a lejárt év mostoha járása kinézéseinket meghiusítá, ez lehangolt-ság helyett ez új évben költsen felbennünk kettős igyekezetet.

Új erőt vigyünk, új munka kedvvel menjünk az új év bekövetkező napjaival szembe. S küzdjünk s fáradjunk bármily pályán, egyiken mint a másikon egyiránt ezekre szükségünk van s azokat mindnyájan egyiránt igényeljük, mert a kötelesség teljesítés feltételezi az egyesek és a közönség jóllétét, ez határozza a családok és a társadalom boldogságát.

És a kötelesség teljesítés és öntudatos érzetében s feláldozó munkásságunkban tegyünk meg mindent, ne mulasszunk el semmit társadalmi állásunkból kifolyólag, hogy így mi magunk saját magunknak tegyük lehetővé s teremtsük meg a

Boldog Új évet!

Szolnok-Dobokamegye rendkívüli közgyűlése.

Deés, 1881. deczember 28.

Harminenyole tárgya volt a mai gyűlésnek s aránylag kevés idő alatt, majdnem 4 óra alatt mind egyértelmű elintézést nyert, habár több pont élénk megbeszélgetésre szolgáltatott indító okot.

hettek; nagy éhség lőn úgy hogy a gabona, melynek köble békés időben 3 frt volt, most 50 frtra is felment. Sokan rablók és utónállok lettek. — Milyen volt az ország állapota mutatja az is, hogy szeptember 18-át, mint a mely napon győzték le Mihály vajdát, országosan megünnepelni rendelték.

A város sem mutatott szebb képet a kiölt vidék s országénál. Törzsökös régi polgársága kiölve. Házaikat először kirabolták, s aztán felgyújtották, most ez időben pusztán, lakatlanul hevernek, kormos omladozó falai szomoruan hirdették a vandal kezek pusztításait. A megmaradt lakosok visszakerülvén, félelem és kétségbeesés közt huzodtak feldult házuk kormos falai közé. S csak titkon imádkozhattak az Istennek, egykoru író szerint, hogy „haragodnak nagy voltában kegyelmezz meg Ur Isten s ne büntess meg nemzetül bennünket, mint a Beniamin nemzetét eltörléd a világból.“

Templomozás harangszó összehívása nélkül történt, nehogy az imádkozásra összegyűlt népet birtelen az ellenség megtámadja. A nagy templom hivek, s az iskola feldulva tanulok nélkül gyászoló a város siralmas esetét.

Négy év nehéz lajajlása után békésnap derül a város és egyház kevés számu lakóira. A megyéből s más vidékről egyes jobbágy családok, kik uraik nyomasztó zsarnokságát tovább tűrni nem birták, e városba menekülének; számuk idő folytán mind szaporodott, mint a város levéltárában ez időből való adatok bizonyítják.

Hajlandók vagyunk elhinni, hogy a béke e jótékony szelleme talán azért választá ma hazájául a megye közönsége gyűléstermét, mert ez szerencsés volt kiváló kezekből diszes ajándékban részesülni. Ugyanis főispánunk édes anyja: báró Bánffy Dániel belső titkos tanácsos és országos képviselő nemes keblű hitvestársa azzal tünteté ki megyénket, hogy kormányzójának emelkedett izlésű, ékességben gazdag széket adományozott, melynek leírását a következőkben közölhetjük:

Maga a szék keményfából sötét tölgyfaszinben fénymázolva, barna sagrain bőrrel borítva. Felmelkedő támlás hátrészének belsőjén ovál alakban színesen himezve a megye czimere körülírva: „Szolnok-Dobokamegye cimere 1876“, külső felét pedig hasonlólag színezetten himezve a Bánffy és Gyárfás család ősi cimere disziti.

Midőn ezen disz elnöki szék ajándékozására vonatkozó alispáni értesítés és az állandó választmány azon javaslata, hogy az ajándékozó ő nagyméltóságának jegyzőkönyvi közönet szavaztassék elolvastatott, Dessewffy Mihály emelt szót, felhívni kívánván a közgyűlés figyelmét ama másik székre, melyen gr. Haller István főispán, ki soha sem szűnt meg a szabadelvű intézményeket támogatni, s ki kiválóan buzgó harcossa volt az országgyűlés alkotmányos módon való megnyitásának, Vesselényi Miklós és Kendeffy Ádám magasan lobogó, hazafias zászlója alatt küzdve, egykoron ült, melyan gr. Bethlen Pál, Weér Farkas főispánok a felszabadítás nagy s áldozatkész harcosai, gr. Bethlen Sándor, Torma Károly főispánok a szabadelvűség magasztos eszméjének hű bajnokai ültenek. A kegyelet megsértése volna, ha e szék a lomtárba kerülne, indítványozza, hogy gondos-

Bocskai felléptével, ki a haza szabadsága s a protestantizmus biztosítása végett fogott fegyvert 1604 körül, fegyveressei közül Szeged, Miskolcz, Debrecen tájékán lakott helységekből többen kerestek itt maguknak új hazát. Majd három év mulva (1607) Hadad környékéről egy csomó nemesség, Báthori Gábor alatt Magyarországból (1610) feles számu jobbágy családdal újra szaporodott a városi lakók száma, kik a pusztán s uratlanul maradt házas jószágokba telepedének meg s hozzá csatoltatván ezen házakhoz előbb tartozott szőlők, kaszálók s szantóföldek.

Mielőtt e kis telep ujabbal szaporódnék, egy háboru vagy csata következményeit volt kénytelen szenvedni. 1616 Sarmasági Zsigmond s Gombos András egy haddal jövének Deésre, a Rózsahegyen tul fekvő rétre; Bethlen Gábor, Török István vezérlete alatt serget küld ellenök, megverik őket. Egy része a Szamosba vészett, más része menekül s itt elfogák ekkor az áruló urak közül Sarmasági Zsigmondot.

A nagy Bethlen Gábor új életet önt e városba, fenállását biztosítani igyekezet akkor, midőn Magyarországból 1626 tájt nagy számu magyarságot hoz s telepít le a még mindig kevés számu lakóval bíró Deésre, kik az előbbiekhöz hasonló adományban részesülének, s meghagyá a tanácsnak, hogy ezeket is a városi lakosok névsorába vegyék fel s írják be.

A beköltözés a városfenállásának biztosítására s a vidék kiölt magyarságának erősbitésére tagadhatatlan nagy horderővel bir. Az időnként

kodják a megye annak ereklyeként való megsér-tetlen tartásáról. Krémer Sámuel csatlakozik az előtte szóló indítványához, de úgy emlékszik, hogy a régi főispánok széke elhelyeztetett és a mostani újabban készült.

Medgyes Lajos röviden jelzi, hogy az el-nöklő főispán foglalja el az új díszes széket.

Szarvadi Pál kir. tanácsos úgy véli, hogy mind a két szék a teremben maradhatna, a régi ren-des használatul, az újabb ünnepélyes alkalmakra. Elfogadtatik és gr. Kornis Viktor újabb felszólá-lására az elnök báró Bánffy Dezső főispán elfog-lalja lelkes éljenzések közepett új székét. A me-leg hangú éljenzés akkor is felhangzott, mikor a báró főispán magyar diszruhájában — szokott meghívás után a terembe lépett.

Az ülés megnyitása előtt köszönetet mond ez év utolsó ülésén a bizottsági tagoknak azon szíves támogatásért, melyben a lefolyt esztendőben részesíték is ígéri, hogy az eddigi irányban tel-jes erővel tovább is a megye jólétéért működend, reményelvén a bizottsági tagok jóindulatát a jö-vőben is megtartani. Kívánja mindegyiknek egyen-egyen az év változása alkalmából a teljes bol-dogságot. (Ismételt éljenzés.)

Ezután br. Diószegi Géza m. főjegyző ol-vassa a tárgysorozatot. Először is az áll. vál. je-lentése a f. évi okt. 30-án megejtett megyebi-zottsági tagok választása iránt, vétetik tudásul. Azután az igazoló választmány tagjaivá a jövő évre: br. Bornemisza Károly, Horváth Bertalan, Fehérvári Károly, gr. Bethlen Pál és Nyegruc Kristóf választattak meg és a törvény értelmében a bizottság tagjaiul kinevezi a főispán Krémer Sámuel, Mann Gábort és Czecz Kálmánt, elnökéül megmarad az eddigi elnök Tatrossi Ferencz.

A loállítási bizottságba eddigi elnök gr. Kornis Viktor továbbra is megválasztatik és becs-lökké a főispán kinevezí Keceli Sándort, Le-ményi Jánost és Betegh Imrét. Az adófelszólám-lási bizottságba Bokros Lajos, Czecz Kálmán ren-des és Balló János, ifj. Szapanyos Miklós póttá-gokul választatnak meg.

Vége következik,

Szolnok-Dobokamegye gazdasági egyletének választmányi gyűlése.

Megyénk gazdasági egylete december 22-én dr. Kornis Viktor elnöklete alatt tartott ülésén jelen voltak:

Br. Bánffy Dezső, Kovács Samu, Péterffy

települő lakósok új eszméket, más erkölcsöket, új iparágakat honosítanak meg; sőt vallásra nézve is különbözének az ősi lakósoktól. Magyarországból jövének be, hol a ref. egyháznak valának hívei s követői, s mint ilyenek a nagypusztitást keresztül élt kevés számú unitárius vallású lakó-sokat számra nézve jóval túlhaladták, egy része ekkor beolvadt a ref. egyházba, kivált a derék Joó Lukács halála után. Mindazonáltal más része megtartotta vallását a fejedelmek nyújtotta ked-vezmények és szorongattatások dacára is, az 1638-ki complanatioig, s ekkor ők is engedve a körül-mények nyomasztó helyzetének, a reformátusokkal teljesen egyesülének.

A lakósokban megszorodott s régi pusztí-tásait kiépült városba Rákóczy György 1638. ju-lius 1-re országgyűlést hívott össze, mely az uni-tárius egyház kebelében egyesek nagyraívágása s a szombatosság miatt támadt egyenetlenség elin-tézése végett vala irányozva. Lengyelországból bejött Ráv Mátyás unitár. pap, ki a püspökségre vágyott. 1622-ben a Háromszéken lakó unitári-usokat fegyveres erővel a ref. vallásra menni kényszeríték, mely Radecky Bálintnak ez időben élő unitárius idegen ajku püspöknek főpásztorko-dása alatt történt s annak okául főrészből ő tar-tatott, mint ki püspök letére hívei nyelvét, — Lengyel lévén, — a Magyarat nemesítette s e mi-att az ügyet békésen el sem intézhette. Az uni-táriusok önkárukon tanúlva, 1632 szeptember 2-án tartott zsinaton elhatározták: „hogy püspökké soha se választassék más, mint magyar“ s midőn

Zsigmond, Izsáky József, Nagy Miklós és Bovan-kovics Gyula titkár.

1. Olvastatott a titkárnak a folyó ügyekrőlí jelentése, ezek között a földmívelési miniszternek több rendbeli leirata, jelesen a Bécsben rendezendő második hizott állatok kiállítására vonatkozó fel-hívás. Továbbá a Budapesten megtartandó máso-dik szarvasmarha és juh tenyészállat vásárrai előleges felhívása, ezek mellett az Angliából be-hozott jeles árpa vetőmagnak beszerezhetési módja. Miután ezek a megye és az egylet hivatalos lap-jában alkalmilag közre valának tevé az arra való utasítással tudásul vétettek.

2. Olvastatott a Magyar leszámítoló és vál-tóbank azon körirata, melyben tudatja, hogy Budapest várossától át vette a közraktár te-lepet, s kellő alaptőkéjével azon helyzetben van, hogy az ott beraktározott gabna árának megfelelőleg olesó kamatláb mellett előleget ad, elvállalja az áruknak bizományban való eladását, s elfogad megbízásokat, az áruknak megvételére mérsékelt díjszabások mellett. Kijelentvén, hogy az ország je-lentékenyebb goezpontjait a közraktárak hálózatába bevonni elhatározta. A választmány örömmel vette ezen nagy horderejű intézmény létesítését, s fő-leg miután a szamos-völgyi vasutársulat üzlet-igazgatója Péterffy Zsigmondtól értesült, hogy ezen bank ez érdekében megkereste a vasut igaz-gatóságát is, a mely miként már e lapokban a gaz-dasági-egylet rovatában föl is volt említve, e célra Deés és Szamosujvár várossát jelölte ki.

3. Olvastatott Deés várossának azon átirata, mely az egylet és Deés várossa közt az egyleti kertre nézve kötött szerződésnek némely meg nem tartott pontjaira teszi figyelmessé az egyletet. Jelesen: a város által fizetett kertész mellett az egylet által tartani kötelezett segéd kertész-nek nem alkalmazása; továbbá a gazdaságikert számadása a szerződésből kifolyólag minden év végén a város közönségéhez beterjesztendő, mely annak ellátásaután a város levéltárában lesz meg-örzendő. Végezetre a város főlemliti, hogy a ker-tészlaknak fölépítése után a város, a kert meg-mívelésére napszámos erővel hozzá járulni nem lenne köteles. Az első pontra nézve felhozatott, hogy az egylet által egész nyáron át egy az egylet által fogadott segéd-kertész munkálkodott. A második pont alatt sürgetett számadást illető-leg utasított a titkár és pénztárnok, hogy az év végével lejárt számadást, annak keblí meg-vizsgálása után tegye át Deés várossa köznőségé-hez. A mi pedig a város által adandó munkaerőt illeti, a szerződés értelmében a létesítési munká-latokhoz, mely még mind folyamatban van, a város

e határozat által Ráv magát a püspöki széktől elűtetni látta, s midőn 1636-ban püspökké nem ő, hanem Csanádi Pál választatott; néhány társával bevádolta s feladta saját felekezetét I. Rákóczi György fejedelemnek, mint hitújítókat, hogy az unitárius vallástól eltérnek, Krisztust nem imá-dják stb.

A református püspök Geléji Katona István és Kassai István kaptak az alkalmon, a fejedelemnek módozatokat adának miképpen kell az ügyet elintézniök, melyekben nem tagadható meg egy kis vallási türelmetlenség tétele sem.

Julius 1-én gyűltek össze az ország rendei némelyek szerint a felső templomba, mások sze-rint a Curiába, midőn hét napokon arról derék discursus lévén s a dolognak más komolyabb for-dulatot kívántak adni, Toldalagi János unitárius főúr felekezete érdekében hatalmas beszédet tart, melyben figyelmezteti az ország rendeit, hogy egy néhány nagyraívágó ember ügyét ne nézzék az egész egyház ügye gyanánt, mely mindig a békés egyetértés s összetartás elvének hodol. — Erre beadták az 1579 július 2-án készített s elfoga-dott hittételeiket. E helyett azonban a körülmé-nyek miatt egy újat kellett elfogadniök, mely az unitarismust majdnem sarkából kiforgatta, midőn reá erőszakoltatott, „hogy az Ur Jézus Krisztus-nak az Atya Istentől adatott Istenségét vallani, igaz Istennek hirdetni kell, és imádni és segítsé-gül hívni, segítséget tőle kérni. Ez ellen se tit-kon, se nyilván ne tanítson, se ne szóljon, sőt a szerint tanítson, predikáljon, énekeljen. Ugy a

is hozzá járulni köteles, melynek keresztülvite-lére szerződésileg 4 év tüzetett ki. Azonban el-tekintve ettől; elhatározatott átiratilag a várost minden további vitás kérdések kikerülése tekintetéből fölkérni, nem lenne-e hajlandó az ál-tala ajándékozott földterületet mérsékelt árért az egylet kizárólagos tulajdonába bocsátani.

4. Olvastatott Szamosujvár város tanácsának átirata, mely szerént a gazdasági-egyletnek a meg-küldött 50 frttal az alapító-tagok sorába lép; — nemkülönben olvastatott Korbuly Bogdánknak is azon levele, melynek kíséretében egy 50 frt ér-tékű erdélyi földtehermentesítési kötvénnyel mint alapító tag kíván egyletünk tagjainak so-rába lépni, mindkettő köszönettel fogadtatott, uta-síttatván pénztárnok ezek bevételeire.

5. Bejelentetett, miszerént károsan tapasz-taltatott, hogy az egylet kertjében egy kut nem áll rendelkezésre. Ennek következtében az el-nökség a nyár folytán a kertbe egy kutat ásátott és azt teljesen fölszerelte. Ezen eljárása az el-nökségnek elismerő helyesléssel fogadtatott s az erre kiadott 140 frt utalványoztatott.

7. Indítványba hozatott, hogy a Kolozsvártt tervelt állatkiállítás érdekében kibocsátott részvé-nyekből az egylet is vásárolván, ez által annak létesítését elősegítse. Bárha felhozatott, hogy az így centralizált kiállítás a távol vidékekre nézve nem igen lehet előnyös és e mellett maga Ko-lozsvár is inkább az ország szélén mind annak központján fekszik, mindazonáltal az ügy fontos-ságától áthatva s a reményben, hogy ezen tervelt kiállítás akép fog irányíttatni, hogy az országos igényeknek eleget fog tenni, az egylet szerény pénzügyaihoz mérten két részvény aláírásával elhatározta ezen kezdeményezéshez járulni.

8. Indítványba hozatott a földmívelési mi-niszterhez a jövő 1882. évre megnyerendő állam-segélyért folyamodni. Az elnökség bizatott meg a folyamodás keresztül vitelével.

9. Olvastatott a földmívelési miniszternek az egylet-hez intézett azon értesítése, mely szerént a Budapesten működését megkezdett időjelző állo-más által naponként kiadatni szokott időtérkép-nek mennél tágabb körben lenndő elterjedése ér-dekében, ezen időjelző térképek előfizetési ára az eddigi 2 frtról 1 frt 50 kr-ra szállíttatott le. Midőn gazdasági egyletünk ezt a gazdaközönseg nek tudomására hozza, egyszersmind megbizta a titkárt, hogy a szamos-völgyi vasut igazgatóságát szállítaná fel arra, hogy ezen időjelzési ada-tokat közösen beszerezve és az ez uton nyert időjelzési adatokat a vasuti iroda központi he-lyiségén az illető közönség tudomására hozza.

Jézus Krisztust isteni tisztelettel imádják és di-recte segítségül is hívják úgy mint a kinek ha-talma vagy on idvezitni s elkárhoztatni az embe-reket.“ A kisded gyermekek Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében kereszteltessenek meg. Az urvacsorában a pohár, a communicánsok ke-zébe adassék, úgy igyanak belőle. Ha valaki az unitár confessio szerint könyvet ír, a fejedelem hire nélkül kinyomatni ne merészelje. E megállá-pított vallásra minden alatt valók (t. i. az unitá-riusok kényszeríttessenek. „1638. septima juli in oppido Deés.“ Aláírva: Georgius Rákótzí s ötven-hatnév.

Ekkor, kik e hitvalást elfogadni vonakod-tak a zsidók vagy szombatosokhoz, kiknek ügye itt végeztetett be tragikusan, sorozatának s a többek közt Torockai János kolozsvári eötvöst, a volt püspök fiát, „miért, talán egyháza tanait buzgón védte,“ Isten káromlásért, (Krisztus nem imádásáért) a porondon a két víz közt, mások szerint a piacon, másoknak is rémülésökre Krisz-tus urunk ellen való kegyetlen káromkodásért, igaz törvény szerint — — — agyon vereték,“ megkövezték. Ezután Pécsi Simont, e felekezet szerzőjét a gyűlésen nótáztatá, a többi notázott szombatosokat ez alatt „az öreg nagy pusztá templomba zárták, honnan mihelyt számuk a szá-zat meghaladta elhurcolták a várakba fogságra, úgy, hogy a láncot is alig győzték csinálni s ott vársáncok ásásával addig foglalkoztatták, míg valamely bevett vallásra át nem állának, és ez nekik az üdvösséges megtérésre nagy jó alkal-

Ezután az „Erdélyi Gazda“, e jelesen szerkesztett s olcsó lapra a gazda közönség felhívása elhatározottat s miután a bíráló bizottság a kis birtokosok országos földhitelintézetéhez kölcsönért négy folyamodónak felajánlását tudásul vette, a gyűlés bezárattott. xxx.

VEGYESEK.

Olvasóinkhoz!

Azon t. olvasóinkat, kik előfizetési pénzzel hátrálékosok, valamint azokat, kiknek előfizetése mult hó végével lejárt, tisztelettel kérjük, hogy hátrálékaikat és a jelen évre előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek, hogy a nyomtatandó példányokra nézve tájékozva lehessünk, s lapunkat az új évben is akadálytalanul küldhessük szét.

— Megyénk közigazgatási bizottsága rendes havi ülését f. hó 16-án tartja meg

— A megyénk területén lévő erdők termékeinek érték- és ár szabályzata sajtó alól kikerült és a megye alispánjánál példányonként 15 kron kapható. Az alispánnak erre vonatkozó hirdetményét mai számunk hivatalos rovata hozza.

— Lapunk mai s következő számunk tárcarovata Deés várossa történetéből a legérdekesebb részleteket hozza, melylyel bevégezzük az ezen nagy szorgalommal írott monografiaboli közlést, azon kijelentéssel, hogy ez idő ponton az egyház is szervezkedve, a város és az egyházügye már nincsenek oly szorosan egybeforva, mint az, a nem sokára megjelenendő műből ki fog tetszeni, melyre még mind elő lehet fizetni példányonként 1 frt. o. é.

— Uj doctorok. Megyénk két derék, szorgalmas és tudományosan képzett fia nyerte meg a közelebbi napokban a megtisztelő tudori kalapot. Névszerint Pataki Albert, Pataki Dániel cserneki földbirtokos fia orvostudorrá és Gerece Péter pécsi főreáliskolai tanár — Gerece János iparosmester polgártársunk fia — bölcsészeti tudorrá

matosság lőn, — mint Geleji a Titkok titka előszavában folytatja. — És így Isten kegyelmességéből azok is Nagyságod által a Krisztus elenségeiből ő hiveivé lőnek s az ekklesia öregbédék vélek. kik mostan Nagyságodért, hogy őket a vakságból kivitte Istent imádnak s a mely idvességes tudományt akkor féltekben s mintegy kénytelenségből bevettek volt, most immár önkényeken eziveknek örvendezésével tartják. Geleji Titkok Titk előszó. XXIV.

Ez időben, midőn a theologia úgy érdekelte a fejedelmeket, fő urakat, mint a hitfelekezetek lelkeszeit, a complanatio alkalmával vitatkozás támadt. „Halottál volna — írja e korban élő író — egész Erdélyben, falun, városban, étel, ital közt estve, reggel, éjjel nappal s a predikátorokból a predikálószékből sok disputatiót és módnélkül való kárpálódásokat.“ Mindenki a maga nézetét ismervén igaznak, véleményében meg nem egyezőt mindennek összeszidta; ki megakar erről győződni olvassa e kor vallásos irodalmát.

E gyűlés eredménye egy szenyfolt a magyar nép vallásos életének történetében; a reformatuskoknak az unitárius egyházzal való viszályát elintézés s ez egyház terjedéseok s némely ref. egyházak habozásának gátott vetett.

Ekkor a deési unitáriusok teljesen a ref. egyházba beolvadásnak s velők egyetemben Belső Szolnok-Dobokamegyében levő unitárius ekkleziáik a reformatus egyház kebelébe térének. S így a Bástá alatt elpusztult s volt zárdatemplom. ekkor „nagy pusztá öreg templom“, — unitáriusok beolvadása után, — mellette levő iskolával együtt a reformatus atyáinkfiainak adatott Rákócy által.

(Vége következik.)

avattatott fel. Mindkét doctornak kiérdemelt diplomájukhoz szívből kívánunk szerencsét.

— **Ünnepély.** Az országos nőiiparkiallítás befejezése nem mulik el a nélkül, hogy városunkban is egy ünnepély hullámot föl ne vessen. A Deés vidéki bizottság elnöksége ugyanis elhatározá, a központi bizottságnak eleget tenni és az utóbbi által beküldött kitüntetésekét nyilvános ülésen tisztelet kifejezés mellett kívánja a szerencséseknak kézbesíteni. Mely célból az érintett bizottság 1882. évi január hó 8-án a megyeház tanácskozási termében d. e. 11 órakor (a vörös-kereszt-egylet megyei választmányának gyűlése után) ülést tart, melyre ezennel egy a vidéki bizottság tagjai, mint az alant irt kitüntettettek és az érdeklődő igen tisztelt közönség meghívata. Kitüntetésben részesültek: br. Bánffy Dezsőné, gr. Bethlen Karolin, Szongott József, Szentpétery Laura, Voith Anna. Grek Dótyea, Desewffy Mathild, deési ref. egyház, Hatfaludy Józsefné, Reich Tamásné, Rácz Anna, dr. Gajzágó Lászlóné és Havas Gyula.

— Az országos nőiipar kiállításon kivált diszitményekből a földm.,- ipar- és kereskedelmi miniszter lefénnyképeztetés által egy diszes albumot adott ki s ennek első lapján áll azon Deésről felküldött urasztalra való abrosz ábrája, melynek vászon alapján vörös, barna, kék selyemmel himezve van: „a deési reformáta ecklesia számára N. Dadai Józsefné“. Ugyanazon album hetedik lapján van: egy oltárterítőszél, vászon alapon, zöld selyemmel himezve zsubrikolással. Felirata: „a deési reformata ecklesia számára adta Bozas Györgyné, Kamarás Sára. Anno 1731.“ A mint értesülve vagyunk a tulajdonos egyház diszokmánynyal lett kitüntettve. Ezen diszalbum egy példánya a mint tudjuk, megyénk főispánja köztiszteletben álló nejének birtokában van.

— A n.-ilondai olvasó-egylet decz. 22 én közgyűlést tartott, mely alkalommal az alapszabály tervezet elfogadtatott s jóváhagyás elé terjesztése elrendeltetett. Igazgatóul Móríc Sándor, gazda-jegyzőül Veres Imre és pénztárnokul Gewürtz Mihály választatott meg. Választmányi tagokká lettek: ifj. Berzencei Miklós, Zibay Sámuel, Simó Lajos, Feldman Samu, Furkovits Mihály és Eránosz Ferencz, Ez, ülésen megállapíták, hogy mely lapokat rendelik meg. Örömmel vétetett tudásul, miszerint Simó Lajos orsz. képviselő ur az „Ellenőrt“ s még egy folyó iratot saját költségén járatand az egyletnek. — Utánzásra méltó példa!

— **Első tánemulatság.** Rég volt tán, hogy az ó év haldokló része elmúlt volna tánemulatságok által ébresztett élénk emlékek hátra hagyása nélkül. Na 1881. ilyen volt. Nagy csoda! De ujjabb ok arra, hogy az új esztendő zsenge kora a mulasztást kipótolja. Már kezdi is. Szép ajkak határozottan kimondották, hogy tánra való alkalom legyen. És lesz. A vörös kereszt-egylet Deés városi fiókja kezdi meg a jótékony táncot. A Krémer Sámuelné elnöklele alatt álló 12 urnó f. év és hó 14-ére körestély tartását határozta el. Belépti-díj személyenként 80 kr. Kívánunk jó kedvet és kedvező anyagi szerencsét.

— **Roder Adolf** „Levélszerinti oktatás a német nyelv önmegtanulására“ című hasznos és gyakorlati vállalatot ajánlhatjuk mindazoknak, kik a nálunk annyira szükséges német nyelvet aránylag könnyű módon akarják elsajátítani.

— A szamos-völgyi-vasut deési állomásán egy személyszállító kocsi, mely reservált állapotban volt leégett, azonban a Magyar-Francia társulatnál biztosítva lévén, a társulat kárt nem szenved.

— A mult éjel egy vén róka bent a városban barangolt, az ev. ref. templom közelében egy pár baromfit felfalt, a lármájára fölébredett cseléd üzőbe vette s a serház utcán le a Szamos árka felé menekült.

— A **Rettegen** gr. Kornis Viktor és Betegh Imre által épített s egészen új szerkezetű szeszgyár működését a mult hó 29. kezdette meg.

— **Garfield** hagyatéka sokkal nagyobbban mutatkozik mintsem hitték volna; washingtoni szép házán és framján kívül tisztán ingó vagyona 100,000 dolárra becsültetett. Hosszas betegsége költségeit, valamint a temetési kiadásokat is bizonyára megtéríti a kongresszus. E szerint nem forog fenn semmi ok az özvegy nyngdijazása

íránt. A meggyilkolt Lincoln elnök neje ellenben; minthogy folytonos beteges, nagy szükségben van — s mivel jelenlegi 3000 dollárnyi nyugdija nem elegendő, ennek felemelését fogja kérni a kongresszustól, a mit az kétségtelenül meg is fog szavazni.

— A magyar buza termesztésével az amerikaiak is kísérleteket tesznek, még pedig elég kedvező eredménnyel. Az amerikai buzafajokat szép színe, sulya és keménységével mulja fölül, mely a hengerekkel őrlötetésre kitűnően alkalmassá teszi.

— **Karácson** estéjén, mint Londonból jelentik, Anglia egyes helyein oly nagy köd uralkodott, minőre idősebb emberek is alig emlékeznek.

— A **vas ember** mint beteg ember. Bismarck herceg az utóbbi napokban ismét betegen feküdt s általában egy idő óta meglehetősen elbetegkedett s többféle bajban szenved: hol idegbántalmi, hol lábbaja, hol gyomor bajok kinozzák. — A **Krivosczieben** nagy ünnep volt, a hegyeken örömtűzek égtek, a harangok mindenfelé zugtak, annak öröme, hogy Kovacevics Stojan hatszáz emberrel megérkezett krivoscziei „testvérei“ segítségére; a lázadás az utóbbi napokban jelentékenyen terjedt s a zavargók kijelenték, hogy a legvégsőig fognak harcolni. — **Miskolcon** a községtanács megemlékeztén arról, hogy Bécs várossa az árviz idején mily élénk részvétet tanusított a miskolciak iránt, elhatározta, hogy viszonzásul a Ring-színház szerencsétlensége által sujtottak javára gyűjtést rendez. — Az **osztrák** földrajzi társaság jubileumi ünnepélyén Rudolf trónörökös igen kitüntette a magyar földrajzi társulat tagjait. — A **természettudományi** társulat ülésen dr. Szabó Ferenc érkezett a „a virágok fejlődéstanáról“ s rajzok kíséretében érdekesen magyarázta a növények fejlődésének menetét. — A **képviselőház** pénzügyi bizottsága nem veli teljesíthetőnek a bírósági hivatalnokok lakbéremelesi kérvényét, mely 260,800 frt költségzarporitást okozna, mivel a jövő évi deficit úgy is több lesz huszonhatmilliónál. — A **horváth** határörvidék kormányzatát egy megjelent rendelet értelmében újévtől kezdve egészen átveszi a horváth tartományi kormány s ekkor a legfőbb bíróságokat is összeolvasztják. — **Lugoson** a jövő hóban a Polgár színigazgató jól szervezett magyar társulata fog játszani, most német előadások folynak. — **Szentpétervárról** jelentik, hogy gróf Kálnoki helyére Frankenstein mostani kopenhágai követ lesz osztrák-magyar nagykövet az orosz udvarnál. — **Berlinben** járt török követség sikerével — mint Londonból jelentik — nagyon megvan elégedve a szultán környezete. A palotában azt beszélük, hogy Ausztria-Magyarország, Németország és Törökország szövetséget kötöttek egymással és hogy Olaszország is hajlandó belépni ebbe a szövetségbe. Bismarck herczeg bizonyos esetekre segítséget ígért Törökországnak. — A **berlini** „Tribüne“ állítólag értesült forrásból jelenti, hogy Oroszország katonai tekintetben nagy tevékenységet fejt ki. A főparancsnokok folyvást uton vannak és vizsgálják csapatukat. Március 1-ig szervezve kell lenni a tartalékos tiszt karnak. A vasutakat is vizsgálattja az orosz kormány és a katonai parancsnokságok alá kívánja rendelni. — **Csetinyében** újévtől fogva „Barjaktar“ (a zászlótartó) című „független“ montenegrói lap indul meg, mely a programm szerint Montenegrónak s a kattaroi kerületnek, Boszniának, Hercegovinának és Albániának érdekeit fogja képviselni. — **Oroszország** pénzügyei a legújabb hivatalos kimutatás szerint rosszabbul allanak, mint utóbb híresztelték, a talvalyi deficit kilencvennyolc millió rubel. — **Belgrádból** írják, hogy Risties volt minisztert, ki eddig rendelkezés alatt állott, végleg nyugalmazták.

KÖZGAZDASÁG.

Villamos gyümölcs- és konyhakertészet.

A világ halad, a tudomány és a tapasztalat naponként ujjabb ismereteket, találmányokat hoz

nak létre, melyeket a művelt külföldön sietnek az élet minden rétegeiben érvényesíteni, hasznosítani. A tudomány hosszas kutatás után föltalálta azon módot és eszközt, mellyel a villamosságot mesterségesen gépekkel is előállíthatni. S mint-hogy a gazdák rég időtől fogva tapasztalták, s általános a meggyőződés, hogy nyaranta a villám s az ezzel egybekötött menydörgés a természetben a tenyésztést elősegíti: a szakértelem kísérletet tett a mesterségesen előállított villamosságot a kertészet érdekében is hasznosítani. Egy ily kísérletet kívánunk mi jelenleg ismertetni, melyből láthatják olvasóink, hogy ha meg akarunk élni, nem elég a régi slendrian életmód, félbeszerbe folytatott gazdálkodás, hanem a mi adott viszonyaink közt gondolkodni, s előre kell törekedni, mert ez emelte a külföldet a műveltség azon fokára, hogy ma már csaknem csodával határos eredményeket képes felmutatni s ezek közé sorozhatjuk a villamosságnak a kertészetbeni hasznosítását.

A párisi villamossági kiállításon a Siemens által kiállított gyümölcs- és konyhakertiek kollekcója élénk érdeklődést keltett. A kiállított gyümölcsök és növények mind Siemens villamos kertészetéből valók, kinek asztaláról az egész éven át sohasem hiányoznak a gyümölcsök és főzelékek zsengéi: Siemens e ritka csemegéket azon ötezer gyertya fényerejével bíró villamosfénynek köszönheti, mely kertészetében és üvegházaiában minden este kigyullad azon nyomban, hogy a nap lebukik a láthatár alá, s minden reggel kialszik, mikor a nap felkel. A növények hat-hét hónapon keresztül szakadatlan világosság-nak van kitéve, nappal a nap, éjjel a villamfénynek. De a vasárnapra virradó éjjeleken a villamosság hatása pihentetik. A vasárnap a vallásos Angolországban, úgy látszik, még a természeti erőkre is (bár ezek mesterségesen alkalmazvák is) kiterjed. Tény az, hogy a nap és villamfénynek behatása alatt a növények leveleinek szövetségében összegyűl a chlorophyll, melytől a sötétzöld szín származik, a virágok színt, a gyümölcsök kellemes ízt kapnak. Azelőtt azt gondolták, hogy a növényeknek is csak úgy van éji nyugalomra szükségük, mint az állatoknak. A tapasztalat azonban ellenkezőt bizonyít, sőt még az is bizonyos már, hogy a növényeknek még a téli nyugalomra sincs szükségük.

Siemens egy narancsligetben s egy alacsony üvegházban tette meg érdekes kísérleteit, melyben barackfák, szőlők, azaleák, rózsabokrok s mindenféle egyéb gyümölcsfák és virágok voltak. Elvetettek és ültettek itt borsót, babot, gabonát, virágkelt, málna- és szamóca-bokrot s aranyalmát. A hőmérsékletet lehetőleg tizenöt fokon tartották. Egy ötezer gyertyafénnyel egyenlő villamos-fény világította be a narancsligetet, s ugyanoly hatású fény a növényházat. A két lámpát két Siemens-féle electro-dynamicus gép táplálja. Az első erre vonatkozó kísérletek hat és fél hónapig tartottak (1880 október 23-tól 1881. május 7-ig). Ez idő alatt a növények fölváltva a nap és a villám fényének voltak kitéve. A növényházban három méter magasságban alkalmazott villamos fényforrást egy átlátszatlan, homályosan csiszolt üveggömb vette körül, míg a narancsligetben a villamfény erejét mi sem szelidítette. E két különböző alkalmazási módszer azután nagyon különböző eredményeket szült. A növényházban alkalmazott villamfény a legszebb eredményeket hozta létre. A növények gyorsan szabályosan fejlődtek, s a termés a lehető legkedvezőbb volt. A szőlők szemei rendkívül nagyok és édesek lettek, a málnák és szamócaék pompás színt, kedves illatot és kellemes ízt kaptak. A mi a buzát, zabot és árpát illeti, szárjuk oly magasra nőtt, hogy a kalászkok sulya alatt megroskadtak.

Egészen más volt az eredmény a narancsligetben. Itt a villamfény közvetlen behatása nagyon ártott a növényeknek, a legtöbb növény elhalt, vagy félig elfonyadt. Megkísérlették a villamfény sugarait könnyű vizgőzőkké enyhíteni; de eredmény nélkül.

Siemens különben szabad mezőn is tett kísérleteket. Január hó 6-án buzát, zabot és árpát vetett el. A fagy és hó kezdetben nagyon akadályozta a csirázást, de mikor az idő megenyhült, a gabona csodaszépen fejlődött a villamos fény behatása alatt. Május elején beszüntették a villamos világítást s júniusban a legszebb érett kalászkokat aratták, melyek kiváló magtermést is adtak. Az uttörő kísérleteket tehát e téren nagy siker követte.

Ezen eljárásból láthatjuk, hogy külföldön az emberek miket képesek a tudomány befolyása által létesíteni, melyet mi csak azon szándékból közlünk, hogy ez minket is indítson előtörekvésre s kezdetleges gazdászati eljárásunkból az okszerű ségre vezéreljen.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. pénzügyminisztertől.

Sz. 79175.—1881.

Körrendelet.

az ország összes törvényhatóságaihoz.

Mint-hogy a vadászat megadóztatásáról szóló 1875. évi XXI. t.-cz. rendelkezéseinek módosítása tárgyában csak későbbben várható törvényhozási intézkedés, hivatkozással a f. é. június 3-án 34624. sz. a. az ország összes törvényhatóságaihoz intézett rendeletemre, mely szerint az 1881. év második felére kiadott vadászati jegyek érvényessége december végével lejár, mihez tartás végett ezennel értesitem a törvényhatóságot, hogy mindazon felek részére, kik az 1881. évi december végeig érvényes vadászati jegyeket megújítani, vagy kik az 1882. év első felében vadászati jegyek kiszolgáltatásaért először folyamodnak, a fentebb idézett törvény 12. §-ának első bekezdése értelmében félévre eső hat (6) forint, és a törvény 9 §-ában említett egyének használatára szolgáló jegyekre nézve fél évre eső két (2) frtnyi bélyegilleték előzetes lefizetése mellett a kívánt vadászati jegyek 1882. évi június végeig terjedő érvényességgel lesznek kiállítandók, mely célra 6, illetőleg 2 frtos bélyeggel ellátott vadászati jegy-ürlapokat kell használni. Az 1875. évi XXI. t.-cz. 11 és 12 §§-ai értelmében 2. illetőleg 6 frtos évi bélyegilleték alá eső vadászati jegyek kiszolgáltatásaért folyamodó feleknek szintén csak a fél évi bélyegilletéknek megfelelő egy (1), illetőleg három (3) frtnyi illeték összeg előzetes lefizetése mellett 1882. évi június végéig érvényes új jegyek adhatók ki, melyeknek kiállítása iránt az 1880. évi december 11-én 79,236. sz. a. kibocsátott körrendeletemben körül írt eljárás lesz követendő. Végül megjegyzem, hogy a fentebb említett vadászati jegyek kiszolgáltatása iránti folyamodványok tekintett nélkül arra, vajjon ilyen jegyek az 1882. év első felében először váltatnak-e vagy pedig az 1881. év december végeig érvényes jegyek megújítása kérik, egyaránt az 1875. évi XXI. t.-cz. 3 §-ában megállapított 50 kr. bélyegilleték alá esnek.

Budapest, 1881. december 6-án.

Gr. Szapáry s. k.

Szolnok-Dobokamegye alispánjától.

Sz. 13163.—1881.

Mindenik szolgabírónak.

Felhivom a címet, hogy a szükséges intézkedéseket haladéknélkül tegye meg az iránt, hogy a községek folyó évi számadásai az év végével azonnal lezárassanak s a már többször közölt utasítások szerint szerkesztve s felszerelve a címhez ideje korán beadassanak, úgy, hogy a czim azokat jelen év január hó végéig felülvizsgálat végett ide betérjeshesse.

Sziveskedjék a maga részéről figyelemmel lenni arra, hogy a számadások szabályszerűen legyenek összeállítva és okmányolva. Az okmányok

Ny, Demeter és Kissnél Deésen. 1882.

a számadás — és nem a pénztári napló — folyó számaival megjelölve s a folyó számok szerinti sorrendben összerakva csatoltassanak a számadásokhoz; az előbbi pénztári maradványok pontosan áthozattassanak, hogy ne kelljen a számadásokat alaki hiányok miatt innen visszaküldeni, mi által a számadási ügyek elintézése késedelmet szenvedne.

Deésen, 1881. december 24-én.

Szarvadi Pál,
kir. tanácsos-alispán.

Szolnok-Dobokamegye alispánjától.

Sz. 12280.—1881.

A „Szolnok-Doboka”
című lap tekintetes szerkesztőségének.

Helytt.

Alólírt a nagyérdemű közönségnek tudomására hozom, hogy az erdőtermékek megyei érték és árszabályzatának egy példánya nálam 15 krajcárjával megszerezhető.

Deésen, 1881. december 17-én.

Szarvadi Pál,
kir. tanácsos-alispán.

Felelős szerkesztő és kiadó: Kovács Samu.

HIRDETÉSEK.

Eltévedt.

Két két éves fekete szálkás agár, egyik bakk a másik nöstény, mindkettőnek a mellén egy kis vékony stráf, — a nyakukon fehér szíjrézzel ki varrt nyakravaló van, — a megtaláló 10 frtot kap.

Árpástó, 1881. decz. 30.

Mósa Sándor.

Kiadó Szállás!

A Kis-Király utczában, a régi nyomda helyiség (Baló-ház), mely áll: 5 szoba, két kamara és konyhából, a hozzá tartozó kettős pinczével, hiuval, kettőssertés ol és vete-ményes kerttel együtt a folyó 1882. évi Szt.-György naptól kezdve kiadó.

Értekezhetni Baló János tulajdonossal, — vagy a „Szolnok-Doboka” szerkesztőségével Deésen.

6—*